

Νικολαΐδης Νικηφόρος
Πρόεδρος Σ.Α.Ε. Λατινικής Αμερικής
nnicolaides@nicolaides.cl
Σαντιάγο
Χιλή

Αγαπητοί σύνεδροι, σας καλωσορίζω με μεγάλη χαρά στο Συνέδριο Διδασκόντων τα ελληνικά. Θα ήθελα να καλωσορίσω ιδιαίτερα τους κκ. Σταύρο Κουμπιά και Κωνσταντίνο Ραβάνη, Πρύτανη και Αντιπρύτανη του Παν/μίου Πατρών που μας τιμούν με την παρουσία τους, τον κο Δημήτρη Λίνα, Πρόεδρο του Ιδρύματος Μαρία Τσάκου και τον κο Γιώργο Παππά, Συντονιστή Εκπαίδευσης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας για τη Λατινική Αμερική.

Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα του ελληνισμού της Περιφέρειας Λατινικής Αμερικής είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας.

Γι' αυτό και ένα από τα κύρια θέματα της Περιφερειακής Συνέλευσής μας που έλαβε χώρα στο Σαντιάγο τον περασμένο Νοέμβριο, ήταν η ελληνομάθεια. Η αντίστοιχη θεματική επιτροπή, παρουσίασε μια σειρά προτάσεων που έτυχαν της ομόφωνης έγκρισης της Ολομέλειας.

Μεταξύ αυτών:

“Να συσταθεί ένα Δίκτυο Διδασκόντων των νέων ελληνικών στις χώρες της Λατινικής Αμερικής υπό την εποπτεία του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου της Περιφέρειας, ώστε να κατέχουμε τα απαραίτητα πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με το ποιοι διδάσκουν νέα ελληνικά, πού, ποια μέθοδο και ποια ύλη χρησιμοποιούν, ποια τα προβλήματα και οι ανάγκες τους και τι προτείνουν για τη βελτίωση της ελληνογλώσσας εκπαίδευσης. Και αυτό το Δίκτυο θα είναι καλό να έχει μια Ιστοσελίδα στο Internet και να διοργανώνονται τακτές συναντήσεις των Μελών του”.

Θα ήθελα να συγχαρώ το Συντονιστή Εκπαίδευσης, κο Γιώργο Παππά και τους συνεργάτες του που ανέλαβαν την οργάνωση αυτής της Συνάντησης την οποία το Σ.Α.Ε της Περιφέρειας θεωρεί ένα πρώτο βήμα στην εκπλήρωση της παραπάνω πρότασης της θεματικής επιτροπής ελληνομάθειας. Για τον ίδιο λόγο το Σ.Α.Ε. με ευχαρίστηση αποφάσισε να την υποστηρίξει καλύπτοντας τα εισιτήρια και τη διαμονή των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών. Και θα ήθελα να ευχαριστήσω επίσης το Ίδρυμα Μαρία Τσάκου που όχι μόνο μας παραχώρησε τις εγκαταστάσεις του για τη διεξαγωγή του Συνεδρίου αλλά και ανέλαβε τη διατροφή των συμμετεχόντων.

Περιττό να σας πω πόσο σημαντική, κρίνω τη συμμετοχή των από Ελλάδα αποσπασμένων εκπαιδευτικών αλλά και τη συμμετοχή των από την περιοχή μας διδασκόντων τα ελληνικά, η εμπειρία των οποίων είμαι βέβαιος ότι θα συμβάλλει στην επιτυχία του Συνεδρίου.

Για την ανάλυση της κατάστασης και τη λήψη αποφάσεων για το μέλλον, είναι απαραίτητο να γνωρίσουμε το ιστορικό. Θα σας μιλήσω για τη Χιλή που γνωρίζω εκ του σύνεγγυς. Άλλωστε οι εκεί επικρατούσες συνθήκες δεν διαφέρουν πολύ από αυτές των άλλων χωρών της Περιφέρειας.

Στη Χιλή, λοιπόν, μόλις τώρα τελευταία, το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων απέσπασε μια εκπαιδευτικό.

Όμως, τα μαθήματα ελληνικών, δεν ξεκίνησαν χτες.

Πώς κρατήσαμε τότε, για τόσα και τόσα χρόνια ζωντανή τη γλώσσα μας και την ελληνική κουλτούρα;

Στη χώρα διαμονής μου - που όπως σας ανέφερα δεν είναι η εξαίρεση στη Λατινική Αμερική – συναντάμε ένα έντονο φιλελληνικό περιβάλλον. Πριν από πολλά χρόνια στα δύο παλαιότερα αλλά και σημαντικότερα Πανεπιστήμιά μας, το Πανεπιστήμιο της Χιλής και το Ποντιφικό Καθολικό Πανεπιστήμιο του Σαντιάγο, εισήχθη η διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών αλλά και προστέθηκαν πνευματικές δραστηριότητες, όπως η εκπόνηση ετυμολογικών λεξικών, μεταφράσεις κλασικών έργων και άλλες.

Το 1967 με τη συμβολή του Καθηγητού Φώτιου Μαλλέρου ιδρύθηκε στη Φιλοσοφική και Παιδαγωγική Σχολή του Παν/μίου της Χιλής, το Κέντρο Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών που τώρα φέρει το όνομά του. Το Κέντρο αυτό, σας το λέω με υπερηφάνεια, θεωρείται το πιο έγκυρο πανεπιστημιακό κέντρο του ισπανόφωνου κόσμου πράγμα που επιβεβαιώνουν οι πολλές αξιόλογες εκδόσεις του και χαίρομαι ιδιαίτερα που ο εξαίρετος ελληνιστής και Διευθυντής του Κέντρου, Καθηγητής Miguel Castillo Didier, βρίσκεται μαζί μας.

Τριάντα χρόνια αργότερα, με την πρωτοβουλία και υποστήριξη των Κοινοτήτων του Σαντιάγο και του Βαλπαράϊζο ιδρύθηκε το Κέντρο Ελληνικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Playa Ancha του Βαλπαράϊζο, κέντρο που παραδίδει μαθήματα νέων ελληνικών, προβάλλει ελληνικές ταινίες, συμμετέχει στην έκδοση βιβλίων και άλλα.

Μαθήματα νέων ελληνικών παραδίδονται επίσης για παιδιά κι εγγόνια των Ελλήνων αλλά και για Χιλιανούς, σε Κοινότητές μας, οι οποίες παράλληλα, διοργανώνουν διαλέξεις, προβολή ελληνικών ταινιών, παρουσίαση παραδοσιακών χορών και διάφορες άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις για την κλασική και σύγχρονη Ελλάδα. Επιπλέον, η Ελληνική Κοινότητα του Σαντιάγο, έχει συμμετάσχει στην εκπόνηση και έκδοση σημαντικών έργων όπως η *Νέα Ελληνική Ιστορία 1204-1985* του Απ.

Βακαλόπουλου, η *Σύντομη Ιστορία της Κύπρου του Κων. Σπυριδάκι και άλλα*.

Και όλα αυτά, χάρη στην προσφορά, ως επί το πλείστον ανιδιοτελή, μελών της παροικίας. Θεωρώ χρέος μας να τιμήσουμε όλους αυτούς – Έλληνες και φιλέλληνες - που κράτησαν και εξακολουθούν να κρατούν τη γλώσσα, τα ήθη και έθιμά μας και όχι μόνο στη Χιλή.

Οι περισσότεροι από τους διδάσκοντες είμαστε – γιατί κι εγώ τα παλιά χρόνια παρέδωσα μαθήματα ελληνικών, - άτομα χωρίς εξειδίκευση στη διδασκαλία της γλώσσας μας και μάλιστα ως ξένης γλώσσας όπως είναι η περίπτωση στις χώρες μας όπου δεν διαθέτουμε γραπτά, ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά μέσα μαζικής ενημέρωσης στα ελληνικά και η ομογένεια αποτελείται από παιδιά τρίτης και τέταρτης γενιάς, προερχόμενα από μεικτούς γάμους.

Έχουμε και εξαιρέσεις: και επιτρέψτε μου να σας διαβάσω το χαιρετισμό του κου Βασίλειου Χαχαβιά, του ΔΑΣΚΑΛΟΥ, όπως τον έλεγαν, που πρωτοστάτησε στη διδασκαλία της γλώσσας μας, ακριβώς εδώ στο Μοντεβιδέο. Τα λόγια του αποτελούν μια μαρτυρία για το έργο ενός αληθινού δασκάλου που μακάρι ο καθένας από μας να μπορούσε να προσυπογράψει:

Αγαπητοί συνάδελφοι:

Με συγκίνηση επικοινωνώ μαζί σας, από την πατρίδα και σας χαιρετώ, για το συνέδριο που επιτελείτε εκεί στο Μοντεβιδέο. Ονομάζομαι Βασίλειος Χαχαβιάς, και υπηρέτησα ως δάσκαλος στο Δημοτικό σχολείο της Ελληνικής Κοινότητας Μοντεβιδέο, από το 1957 έως το τέλος του 1983, 27 ολόκληρα χρόνια.

Έφυγα από το νησί μου τη Μυτιλήνη 19 χρονών παλικάρι με χίλια όνειρα και μεγάλη όρεξη να διδάξω την Ελληνική γλώσσα και τον Ελληνικό πολιτισμό.

Η κατάσταση όμως που αντίκρισα ήταν πολύ διαφορετική απ' ό τι νόμιζα, πολλά τα προβλήματα, η επικοινωνία με την πατρίδα δύσκολη και δαπανηρή. Η οικονομική ικανοποίηση μηδενική. Όμως εργάστηκα με ζήλο, με κέφι αλλά προπαντός με ψυχή και βαθιά επίγνωση του καθήκοντός μου. Γιατί πάντα θεωρούσα και θεωρώ, ότι το δασκαλίκι δεν είναι επάγγελμα αλλά λειτούργημα.

Πρωτοπόρος στην πραγματοποίηση του Ιδρύματος Τσάκου, εργάστηκα ποικιλοτρόπως για την ανάδειξη του ελληνικού πολιτισμού στους φιλέλληνες Ουρουγουανούς, διδάσκοντας εκτός από την ελληνική γλώσσα, τη βυζαντινή μουσική και γενικά την ελληνική

μουσική, τραγούδια και ποιήματα, ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς, ελληνική κουζίνα, κλπ.

Όταν διετέλεσα διευθυντής του 2^{ου} Δημοτικού Σχολείου Πειραιώς με δική μου πρωτοβουλία αδελφοποίησα το άνω σχολείο με το Δημοτικό Σχολείο Grecia (Ελλάς) του Μοντεβιδέο. Αγωνίστηκα στο Μοντεβιδέο, αλλά έκανα έργο, και νιώθω ικανοποιημένος γιατί έσπειρα το σπόρο που έπρεπε. Τα παιδιά πάντα μου δίνανε δύναμη και κουράγιο να συνεχίζω το έργο μου.

Πολλοί οι μαθητές και οι μαθήτριες μου, μερικοί ασχολούνται μέχρι και σήμερα με τον Ελληνικό πολιτισμό. Άλλοι ακολούθησαν το παράδειγμά μου και έγιναν δάσκαλοι Ελληνικών.

Δύο η τρείς ίσως και περισσότεροι είναι παρόντες σε αυτό το συνέδριο. Τους χαιρετώ όλους με συγκίνηση με χαρά και τους εύχομαι πρόοδο και ευτυχία. Χαίρομαι πολύ που υπάρχει το Σ.Α.Ε. Και συγχαίρω το έργο που επιτελεί.

Εύχομαι σε όλους καλή δύναμη και επιτυχία.

Με πατριωτικούς χαιρετισμούς

Βασίλειος Χαχαβιάς

Αυτούς, τους από τις χώρες μας προερχόμενους διδάσκοντες, Έλληνες και φιλέλληνες, που εκφράζουν την αγάπη τους για την Ελλάδα με έργο και όχι με λόγια, πρέπει όχι μόνο να τους τιμήσουμε αλλά και να τους συμπαρασταθούμε ώστε να διευρύνουν τις γνώσεις τους προς κάθε κατεύθυνση για το καλό όλων μας. Και εδώ, επανέρχομαι σ' αυτό που πολύ σωστά πρότεινε η επιτροπή ελληνομάθειας:

Να συσταθεί ένα Δίκτυο Διδασκόντων των νέων ελληνικών στις χώρες της Λατινικής Αμερικής ώστε να κατέχουμε τα απαραίτητα πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με το ποιοι διδάσκουν νέα ελληνικά, πού, ποια μέθοδο και ποια ύλη χρησιμοποιούν, ποια τα προβλήματα και οι ανάγκες τους και τι προτείνουν για τη βελτίωση της ελληνογλώσσας εκπαίδευσης.

Σημαντικός ρόλος σε αυτό το θέμα, αντιστοιχεί σε εσάς, τους από Ελλάδα αποσπασμένους εκπαιδευτικούς. Παράλληλα με τα μαθήματα σε τμήματα παιδιών και ενηλίκων, ένα μεγάλο μέρος του χρόνου σας, πρέπει να το αφιερώσετε στους διδάσκοντες τα ελληνικά. Να γνωρίσετε ποιες είναι οι πιο μεγάλες ανάγκες τους και να καταρτίσετε ένα αντίστοιχο πρόγραμμα για τον καθένα. Με αυτόν τον τρόπο από τη μια μεριά, θα καλύψετε τυχόν ελλείψεις τους και θα έχετε ικανούς συνεργάτες για το έργο σας και από την άλλη, η άμεση επαφή με αυτούς που για πολλά

χρόνια ζουν και διδάσκουν στις χώρες μας, θα σας βοηθήσει για μια καλύτερη κατανόηση της νοοτροπίας των εδώ λαών με αποτέλεσμα μια πιο εποικοδομητική προσέγγιση.

Τα μαθήματα ελληνικών για μικρούς και μεγάλους είναι αναγκαία. Όμως για το μέλλον της διατήρησης και ανάπτυξης της ελληνομάθειας στις χώρες μας, είναι πολύ πιο αναγκαία η υποστήριξη από μέρους σας των διδασκόντων τα ελληνικά. Σας παρακαλώ, αυτό να είναι ο πρωταρχικός σκοπός και στόχος της αποστολής σας.

Ο αριθμός των από Ελλάδα αποσπασμένων εκπαιδευτικών είναι οπωσδήποτε ανεπαρκής για να καλύψει τις ανάγκες μιας τόσο εκτεταμένης περιοχής. Σκεφτείτε ότι στη Χιλή π.χ. έχουμε 8 Κοινότητες με αποστάσεις χιλιάδων χιλιομέτρων από τη μια στην άλλη. Γι' αυτό, είναι απαραίτητο να ενδυναμώσουμε τις γνώσεις των διδασκόντων τα ελληνικά ώστε να αναλάβουν διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης αλλά και να προχωρήσουμε παράλληλα στην προετοιμασία δασκάλων προερχομένων από τις χώρες μας.

Από την ίδρυση της Περιφέρειας, συστήσαμε ένα Εκπαιδευτικό Συμβούλιο με τη συμμετοχή καθηγητών και γλωσσολόγων, το οποίο με την επιμέλεια της Καθηγήτριας κας Λ. Κολιούση, εκπόνησε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα για την κατάρτιση εκπαιδευτικών ελληνικής καταγωγής ή μη για να διδάξουν τα ελληνικά. Η Καθηγήτρια Λ. Κολιούση παρουσίασε το πρόγραμμα αυτό στα Πανεπιστήμια Κρήτης, Αθηνών, Θεσσαλίας, Ιωαννίνων, Δυτ. Μακεδονίας και Αριστοτέλειο Θεσσαλονίκης και με μεγάλη ικανοποίηση σας γνωρίζω ότι έτυχε της έγκρισης και των 6 αυτών Πανεπιστημίων. Περιμένουμε λοιπόν την οικονομική ενίσχυση της ελληνικής πολιτείας ώστε σε συνεργασία με ιδιωτικούς φορείς από την Ελλάδα και την Περιφέρεια να το υλοποιήσουμε.

Όταν με την Καθηγήτρια Λ. Κολιούση γίναμε τελικά δεκτοί από την κα Ισμήνη Κριάρη, Ειδική Γραμματέα, τότε, Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (Π.Ο.Δ.Ε.) και της εκθέσαμε το πρόγραμμα κατάρτισης εκπαιδευτικών από τη Λατινική Αμερική, ελληνικής καταγωγής ή μη για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας, μας απάντησε ότι δεν πίστευε να υπάρχουν άτομα που θα μπορούσαν να ενδιαφερθούν να συμμετάσχουν σε ένα τέτοιο πρόγραμμα.

Είμαι βέβαιος ότι εσείς θα έχετε διαπιστώσει το αντίθετο, την αγάπη που οι λαοί της Περιφέρειας τρέφουν για την Ελλάδα και την αρχαία αλλά και τη νέα ελληνική γλώσσα.

Άλλωστε, σήμερα, παρευρίσκονται στο Συνέδριο αυτό φιλέλληνες από την περιοχή μας που διδάσκουν τα ελληνικά.

Βεβαίως, με την προετοιμασία δασκάλων προερχομένων από τις χώρες της Περιφέρειας, με κανένα λόγο δεν θα θέλαμε να πάψει η έστω και ολιγάριθμη αποστολή εκπαιδευτικών από Ελλάδα που είναι απαραίτητη για τη βελτίωση και εκσυγχρόνιση τόσο των διδασκόντων τα ελληνικά από τις

χώρες μας, όσο και αυτών που θα συμμετάσχουν στο πρόγραμμα κατάρτισης δασκάλων της ελληνικής, που σας ανέφερα.

Νομίζουμε ότι ήρθε η ώρα που το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων πρέπει να ασχοληθεί σοβαρά με το θέμα της παιδείας των ομογενών όπως ορίζει το ελληνικό Σύνταγμα. Όσο αναγκαία είναι η αποστολή εκπαιδευτικών από Ελλάδα εξίσου αναγκαία είναι η πρόσληψη των διδασκόντων τα ελληνικά και η κατάρτιση και πρόσληψη δασκάλων από τις χώρες της Περιφέρειας.

Είμαι βέβαιος ότι ο Συντονιστής κος Παππάς ο οποίος όχι μόνο γνωρίζει καλά την κατάσταση της εκπαίδευσης, αλλά και έχει επιδείξει ένα ειλικρινές ενδιαφέρον για την προώθηση της ελληνομάθειας στις χώρες μας θα προωθήσει αυτό το δίκαιο αίτημά μας.

Το Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού της Περιφέρειας Λατινικής Αμερικής έχει ήδη επιτελέσει έργο στον τομέα της ελληνομάθειας. Μεταξύ άλλων, ιδρύσαμε ένα Εκπαιδευτικό Συμβούλιο, διορίστηκε για πρώτη φορά Συντονιστής Εκπαίδευσης για τη Λατινική Αμερική κατόπιν αιτήματός μας, εξασφάλισαμε, σε συνεργασία με την Πρεσβεία της Ελλάδος στη Χιλή, οικονομική ενίσχυση για την εκπόνηση από το Κέντρο Ελληνικών Σπουδών του Παν/μίου Universidad de Playa Ancha ενός θεματικού ισπανο-ελληνικού λεξικού που είμαστε βέβαιοι ότι θα συμβάλλει στην εκμάθηση της γλώσσας μας και προχωρήσαμε στον εμπλουτισμό βιβλιοθηκών Κοινοτήτων με ελληνικά κείμενα για μικρούς και μεγάλους, λεξικά και άλλα που οφείλουμε στη γενναιοδωρία του Ιδρύματος Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης καθώς και στην προσφορά του Κέντρου Αρχαίων, Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών από το οποίο ευελπιστούμε ότι θα εξακολουθήσει να μας εφοδιάζει με τις θαυμάσιες εκδόσεις του και στη συνέχεια.

Περιμένουμε μια αναφορά σας, η οποία θα αποτελέσει μια πρώτη φάση για τη μελέτη των προβλημάτων αλλά επίσης περιμένουμε προτάσεις για την επίλυσή τους.

Σας διαβεβαιώνω ότι θα εξακολουθήσουμε να υποστηρίζουμε την ελληνομάθεια με κάθε δυνατό τρόπο και ότι σύμφωνα με τις αποφάσεις της Περιφερειακής Συνέλευσης που σας ανέφερα καθώς και τα συμπεράσματα του Συνεδρίου αυτού, θα διοργανώσουμε μια νέα Συνάντηση.

Σας εύχομαι καλή επιτυχία αλλά και μια ευχάριστη διαμονή στη φιλόξενη πόλη του Μοντεβιδέο.

Σας ευχαριστώ!

Νικηφόρος Νικολαΐδης

Μοντεβιδέο, 16 Οκτωβρίου 2009

ΓΙΑ ΤΟ ΜΟΝΤΕΒΙΔΕΟ:

1. η Ιστορία της Ελλάδος
2. Παραμύθια για παιδιά
3. Βιβλίο για τον ελληνισμό της Βραζιλίας.
4. Δώρο για την Κοινότητα.
5. Βιβλία για την Κοινότητα του Περού.